

Innst. 386 S

(2011–2012)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:87 S (2011–2012)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Trine Skei Grande om et særskilt videreutdanningsløft for tilsatte i grunnskolen som mangler undervisningskompetanse

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om et særskilt kompetanseløft for tilsatte i grunnskolen som mangler undervisningskompetanse for trinnene de underviser på. Et slikt kompetanseløft skal komme i tillegg til den eksisterende videreutdanningsstrategien «Kompetanse for kvalitet», og innebære en tidfestet plan for hvordan alle tilsatte i skolen med undervisning som oppgave kan få fullgod undervisningskompetanse.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tor Bremer, Svein Gjelseth, Stine Renate Håheim, Hadia Tajik, Truls Wickholm og lederen Marianne Aasen, fra Fremskrittspartiet, Mette Hanekamhaug, Tord Lien og Bente Thorsen, fra Høyre, Elisabeth Aspaker, Svein Harberg og Eivind Nævdal-Bolstad, fra Sosialistisk Venstreparti, Heidi Sørensen, fra Senterpartiet, Anne Tinglestad Wøien, fra Kristelig Folke-

parti, Dagrun Eriksen, og fra Venstre, Trine Skei Grande, viser til representantforslaget.

Komiteen understreker at lærere med høy faglig og pedagogisk kompetanse er avgjørende viktig for en god skole.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til svarbrev 19. april 2012 der Kunnskapsdepartementet gjennomgår de økte satsinger som er gjort for å øke lærernes kompetanse. Brevet følger som trykt vedlegg til innstillingen.

Flertallet viser til brevet og går ikke inn for forslaget i dokumentet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at ca. 3,6 pst. av lærerårsverkene, eller ca. 9 000 lærere i norsk grunnskole, mangler undervisningskompetanse for de trinnene de underviser på. Disse medlemmer mener kvalifiserte lærere i skolen er nødvendig for å gi elevene den kompetansen de fortjener å ha etter fullført skolegang. Disse medlemmer viser til at flere utdanningsinstitusjoner, deriblant Høgskolen i Telemark, i samarbeid med andre aktører, har spesialisert seg på å tilby fleksible lærerutdanninger som kan passe nettopp denne gruppen lærere uten tilstrekkelig kompetanse.

Disse medlemmer mener at lærere i skolen som av ulike årsaker ikke er kvalifisert til å undervise på det trinnet de underviser på, fortjener oppfølging og reelle muligheter til videreutdanning for å kvalifisere seg til yrket. Disse medlemmer er klar over at denne gruppen er svært sammensatt, både når det gjelder bakgrunn og motivasjon for å arbeide i sko-

len. Disse medlemmer mener derfor at det er behov for å kartlegge disse ca. 9 000 lærernes bakgrunn og behov for å lage målrettede videreutdanningsopplegg. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til tall fra SSB i fjerde kvartal 2010 der hele 5 198 tilsatte lærere hadde videregående opplæring eller lavere uten pedagogisk utdanning. Disse medlemmer mener denne gruppen særskilt må prioriteres, siden det er denne gruppen som har behov for mest omfattende videreutdanningstilbud.

Disse medlemmer viser til at det i Prop. 84 L (2011–2012), jf. Innst. 321 L (2011–2012), blir satt høyere krav til å undervise i ulike fag på ulike trinn enn det har vært tidligere. Disse medlemmer vil understreke at dette i en overgangsperiode vil føre til at enda flere lærere ikke har tilstrekkelig kompetanse til å undervise på det trinn de underviser i. Disse medlemmer mener det er særlig uheldig å avvise et særskilt videreutdanningsløft for ukvalifiserte lærere samtidig som man utvider kompetansekravene.

Disse medlemmer er klar over at det er tverrpolitisk enighet om å satse på lærernes kompetanseheving gjennom videreutdanning, men flertallets kontante avvisning av dette forslaget viser at det ikke er tverrpolitisk vilje til å gjennomføre slike løft. Disse medlemmer viser også til debattene om det eksisterende videreutdanningsystemet «Kompetanse for kvalitet», der staten, skoleeier og den enkelte lærer inngår i et spleiselag med nøkkelen 50/25/25 for å finansiere videreutdanningskostnadene. Disse medlemmer viser til at disse partier primært mener at staten burde stå for mer enn 50 pst. av kostnadene i en overgangsperiode for å få opp antallet lærere som tar videreutdanning, og viser i denne sammenheng til Innst. 26 S (2010–2011) og Innst. 12 S (2011–2012). Avvisningen av dette forsla-

get går derfor etter disse medlemmers syn inn i en lang rekke saker der flertallet ikke ønsker å prioritere flere kvalifiserte lærere slik at elevene får den utdanningen de fortjener.

Disse medlemmer fremmer derfor forslaget i dokumentet.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om et særskilt kompetanseløft for tilsatte i grunnskolen som mangler undervisningskompetanse for trinnene de underviser på. Et slikt kompetanseløft skal komme i tillegg til den eksisterende videreutdanningsstrategien «Kompetanse for kvalitet», og innebære en tidfestet plan for hvordan alle tilsatte i skolen med undervisning som oppgave kan få fullgod undervisningskompetanse.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:87 S(2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Trine Skei Grande om et særskilt videreutdanningsløft for tilsatte i grunnskolen som mangler undervisningskompetanse – vedtas ikke.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 7. juni 2012

Marianne Aasen

leder

Heidi Sørensen

ordfører

Vedlegg**Brev fra Kunnskapsdepartementet v/statsråden til kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, datert 19. april 2012****Svar Representantforslag 87S (2011-2012) om et særskilt videreutdanningsløft for tilsatte i grunnskolen som mangler undervisningskompetanse**

Det vises til brev fra Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen av 12. april 2012, hvor det bes om departementets kommentar til representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Trine Skei Grande om et særskilt videreutdanningsløft for tilsatte i grunnskolen som mangler undervisningskompetanse.

Regjeringen har nylig lagt frem et lovforslag om at det skal innføres et krav om relevant fagkompetanse for å kunne undervise i et fag. I den fremlagte lovproposisjonen varsles det om at endringene vil innebære krav om 60 relevante studiepoeng for å undervise i de fleste fag på videregående skole. Samme poengkrav vil gjelde for undervisning i norsk/samisk, matematikk og engelsk på ungdomsskolen. For de fleste andre fag i ungdomsskolen og i norsk/samisk og matematikk på barnetrinnet, blir kravet 30 studiepoeng. Kravet skal ikke gjelde for dagens lærere som har utdanning fra tidligere. De nærmere konkrete krav vil komme i forskrift som skal på egen høring.

Dagens kompetanseregler er knyttet til i å bli tilsatt i undervisningsstilling. I den forbindelse sier Opplæringsloven § 10-1 at det for tilsetting i undervisningsstilling i grunnskolen og i den videregående skolen skal kreves relevant faglig og pedagogisk kompetanse. De nærmere krav til nødvendig utdanning og praksis for å kunne bli tilsatt på ulike årstrinn er gitt i forskrift til opplæringsloven kap. 14. Dersom det ikke er søkere som oppfyller kompetansekravene for tilsetting, kan en som ikke oppfyller kravene tilsettes midlertidig, jf. opplæringsloven § 10-6. Med mindre det er avtalt en kortere tilsetningsperiode varer en slik tilsetting ut skoleåret (dvs. til og med 31. juli).

Kommunene, fylkeskommunene og private skoleeiere har ansvar for kompetanseutvikling av egne ansatte slik det blant annet er fastsatt opplæringsloven § 10-8. Kompetanseutviklingen må være forankret i lokale behov i den enkelte kommune og fylkeskommune, på den enkelte skole og hos den enkelte lærer.

Samtidig har statlige utdanningsmyndigheter et medansvar og en rolle i etter- og videreutdanningen. Gjennom strategien *Kompetanse for kvalitet* har skoleeiere, lærere og nasjonale utdanningsmyndigheter

siden 2009 brukt betydelig ressurser på videreutdanning i prioriterte fag og områder.

Satsingen på videreutdanningen er statens bidrag til skoleeierne for at lærerne raskere skal nå den standarden som er satt for hvilken kompetanse de bør ha i undervisningsfagene. Videreutdanningen skal målrettes mot fag og områder der det er særlig behov for å styrke på landsbasis og være rettet inn mot lærere som profesjonsutøvere.

Kunnskapsdepartementet, KS og arbeidstakerorganisasjonene ble høsten 2011 enige om en ny avtale for fordeling av kostnadene til vikarmidler, der staten fra august 2012 vil dekke 50 prosent, mens kommunenes og lærernes andel blir 25 prosent. Staten finansierer kostnadene ved studieplassene, mens skoleeier dekker kostnader til læremidler, reiser med videre. Målet med den nye avtalen er å få flere kommuner til å delta, og det anslås at antallet deltakere hvert år kan økes fra om lag 1500 til 1700 som følge av endringene. Til videreutdanningstilbudene skal skoleeierne normalt prioritere lærerne ved skoler og fag med store mangler i faglige kompetanse, slik at de regionale forskjellene i antall ufaglærte som representantforslaget til representantene viser til kan reduseres.

I 2009 ble "GNIST – partnerskap for en helhetlig lærersatsning" etablert. Bakgrunnen for denne satsingen var blant annet *Kompetanse for utvikling 2005-2008* og *Kompetanse for kvalitet* – strategi for videreutdanning av lærere fra 2008. GNIST-partnerskapet bygger på det nasjonale samarbeidet mellom kommunesektoren, lærerorganisasjonene, skolelederne, universiteter og høyskoler og statlige utdanningsmyndigheter som ble etablert som følge av disse strategiene for kompetanseheving i skolesektoren.

Målet med GNIST-partnerskapet er å styrke skolens faglige plattform og læreryrkets anseelse, og gjennom det bidra til god rekruttering og profesjonell yrkesutøvelse. Gjennom GNIST-samarbeidet arbeider regjeringen for å målrette og samordne innsatsen, blant annet for å bedre lærernes kompetanse. Noen av de uttalte og ambisiøse målsettingene for GNIST er "fremragende kompetanse i lærerstanden" og "klare forventninger til hva lærerkompetansen skal være". Økt kvalitet i lærerprofesjonen er med andre ord et av hovedmålene for GNIST-partnerskapet.

Skoleeierne har som nevnt hovedansvaret for organiseringen av skolen, rekruttering og utvikling av lærere, og har dermed en helt sentral rolle i forhold til hvor attraktiv skolen fremstår som arbeidsplass.

Som partner i GNIST på nasjonalt nivå arbeider KS med skoleeierne for å fremme målsettingene for GNIST-partnerskapet. I forlengelsen av etablerte regionale samarbeidsfora, ble det i 2009 også etablert fylkesvise GNIST-partnerskap med de sentrale partnernene i kompetanseutviklingsstrategien. I flere av de fylkesvise GNIST-partnerskapene sitter representanter fra skoleeierne i fylkets regioner, sammen med regionale representanter fra KS. Videreutdanning har, ved siden av rekrutteringstiltak, vært det området under GNIST-paraplyen som de fylkesvise GNIST-partnerskapene har konsentrert seg mest om.

Videreutdanning er en prioritert nasjonal satsing, og skal bidra til å redusere andelen lærere i grunnskolen som har lav formell faglig fordypning i fagene de

underviser i. Det er betydelig forskjeller i faglig fordypning blant lærerne i videregående skoler. I *Kompetanse for kvalitet*, strategi for etter- og videreutdanning 2012 – 2015, slås det fast det vil bli gjennomført undersøkelser av lærernes kompetanse på skolenivå i forkant av hver ny strategiperiode.

Jeg vil fortsatt prioritere rekruttering til læreryrket gjennom GNIST og satse på videreutdanning for lærere i tråd med *Kompetanse for kvalitet*. Jeg vil gjennom kartleggingene skaffe oversikt over hvordan skoleeierne ivaretar lærernes kompetanse da disse nasjonale satsingene kommer i tillegg til kommunene og fylkeskommunene sitt eget ansvar for kompetanseutviklingen.